

הַלְבוֹת אִסּוּרֵי מִזְבַּח פָּרֶק ב

א. כָּל הַמוֹמִין הַפּוֹסְלִין בְּאָדָם וּבְבִהְמָה, חֲמִשִּׁים; וּכְבֹּר נִמְנוּ. וַיֵּשׁ מוֹמִין אֲחֵרִים מִיַּחַדִּין בְּבִהְמָה, וְאֵינָן רְאוּיִין לַהֲיוֹת בְּאָדָם; וּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים הֵם, וְזֶה הוּא פָּרֶטֶן: (א) אִם הָיָה גִלְגֹּל עֵינָה עָגוּל כְּשֶׁלְּאָדָם. (ב) עֵינָה אַחַת גְּדוּלָּה כְּשֶׁלְּעֵגֶל, וְהַשְּׁנִיָּה קֹטְנָה כְּשֶׁלְּאַזֹּ; אֲבָל אִם הָיְתָה אֶזֶן גְּדוּלָּה וְאֶזֶן קֹטְנָה, אִפְלוּ קֹטְנָה עַד כְּפּוֹל כֶּשֶׁר. (ג) אִם יֵשׁ בְּלֶכֶן עֵינָה יְבֵלֶת שֵׁשׁ בָּהּ שְׁעָר. (ד) אִם נִקְבַּה הָעוֹר שְׁבִין שָׁנֵי חֲטָמִיָּה בְּמָקוֹם הַנֶּרְאָה. (ה) פִּיָּה דוּמָה לְשִׁלְחֲזִיר פָּרוֹס, אָף עַל פִּי שְׁאִינוּ מִחֲדָד כְּשָׁפוֹד. (ו) חֲטִיָּה הַחִיצוֹנוֹת שְׁנִקְבוּ. (ז) אוֹ שְׁנִגְמָמוּ, אָף עַל פִּי שְׁנִשְׁאָר מִקְצָתָן. (ח) אוֹ שְׁנִפְגָּמוּ. (ט) אִם נִעְקְרוּ חֲטִיָּה הַפְּנִימִיּוֹת שְׁהָרִי בַּעַת שְׁפּוֹת־חַת פִּיָּה וְצוּחַת, הֵן נִרְאִין חֲסֵרִין. (י) אִם נָטְלוּ קֶרְנִיָּה וְזָכְרוּתָן עִמָּהֶן, וְלֹא נִשְׁאָר מֵהֶן כָּלוּם; אֲבָל נִקְבָּה שֵׁשׁ לָהּ קֶרְנִים, כְּשָׂרָה. (יא) אִם נִפְגַּם הָעוֹר שְׁחוּפָה אֶת גִּיד הַבִּהְמָה. (יב) אִם נִפְגָּמָה הָעֶרְוָה שְׁלִנְקָבָה. (יג) אִם נִפְגַּם הַזָּנָב מִן הָעֶצֶם, אֲבָל לֹא מִן הַפֶּרֶק. (יד) אִם הָיָה רֹאשׁ הַזָּנָב מִפְּצָל לְשָׁנִים, בְּשָׁנֵי עֶצְמִים. (טו) אִם הָיָה בֵּין חֲלִיָּה לְחֲלִיָּה מְלוּא אֶצְבַּע בֶּשֶׁר. (טז) אִם הָיָה הַזָּנָב קָצָר. וְעַד כַּמָּה: בְּגִדֵי חֲלִיָּה אַחַת, מוֹם; שְׁתֵּים, כְּשֶׁר. וּבִטְלָה אַרְךְ שְׁתֵּי חֲלִיּוֹת, מוֹם; הָיְתָה שְׁלוֹשׁ, כְּשֶׁר. (יז) זָנָב הַגִּדִי שְׁהָיָה רֶךְ וּמִדְלָדֵל, דוּמָה לְשִׁלְחֲזִיר. (יח) אִם נִשְׁבַּר עֶצֶם הַזָּנָב; אֲבָל אִם נִשְׁבַּר עֶצֶם מִצְלַעוֹתָיו כְּשֶׁר, מִפְּנֵי שְׁאִינוּ בְּגָלוּי. (יט) בַּעַל חֲמֵשׁ רִגְלִים. (כ) אִם אֵין לוֹ אֶלָּא שְׁלוֹשׁ רִגְלִים. (כא) אִם הָיְתָה אַחַת מִרְגְּלָיו וְיָדָיו פְּרֻסָּתָהּ עָגוּלָה, כְּשִׁלְחֲמוֹר אָף עַל פִּי שְׁהִיא סְדוּקָה וּפְרוּסָה. (כב) אִם הָיְתָה רִגְלוֹ אוֹ יָדוֹ קְלוּטָה כְּשִׁלְחֲמוֹר, וְזֶה הוּא "קְלוּט" (ויקרא כב, כג) הָאֲמוֹר בַּתּוֹרָה. (כג) אִם נִגְמָמוּ טְלָפִיָּה בְּזָכְרוּתָן עִמָּהֶן, אָף עַל פִּי שְׁנִשְׁאָר מִזְכְּרוּתָן מַעַט קָרוֹב לְכֶשֶׁר.

ב. כָּל מוֹם מִשְׁלוֹשָׁה וְשִׁבְעִים מוֹם הַמְּנוּיִין בְּבִהְמָה, פּוֹסְלִין אוֹתָהּ מִן הַקֶּרְבֵּן. וְאִם נָפַל אֶחָד מֵהֶם בַּתְּמִימָה שְׁהִיא קֹדֶשׁ תִּפְדָּה וְתִצָּא לַחֲלִין, חוּץ מִזֶּקֶן וְחוּלָה וּמְזוּהָ: שְׂאָף עַל פִּי שְׁאִינוּ כְּשֶׁר לְקֶרְבֵּן, אֵינוּ נִפְדָּה; אֶלָּא יְהִי קִיָּם וְרוּעָה עַד שְׁיִוִּלַּד בּוֹ מוֹם אַחֵר קְבוּעַ מִשְׁאָר הַמוֹמִין, וַיִּפְדָּה.

ג. וְכֵן בַּהֲמַת קֹדְשִׁים שְׁנִלֵּד בָּהּ מוֹם עוֹבֵר אֵינָה קֶרְבָּה, וְלֹא נִפְדִּית. וְאַרְבָּעָה מוֹמִין עוֹבְרִים יֵשׁ בְּבִהְמָה וּבְאָדָם, וְאֵלוֹ הֵן: (א) גָּרֵב לַח. (ב) חֲזוּזִית שְׁאֵינָה מְצִרִית. (ג) מִים שְׁיִוִּרְדִין בְּעֵין, וְאֵינָן קְבוּעִין. (ד) סְנוּרִין שְׁאֵינָן קְבוּעִין.

ד. וַיֵּשׁ שֵׁם אַרְבָּעָה חֲלָיִים אֲחֵרִים אִם נִמְצָא אֶחָד מֵהֶם בְּבִהְמָה אֵין מִקְרִיבִין אוֹתָהּ, לְפִי שְׁאֵינָה מִן הַמִּבְחָר וְהַכְּתוּב אוֹמֵר "מִבְּחָר נִדְרִיךְ" (ראה דברים יב, יא); וְאֵלוֹ הֵן: (א) מִי שְׁבִלְכָן עֵינוֹ יְבֵלֶת שְׁאֵין בָּהּ שְׁעָר. (ב) אִם נִגְמָמוּ קֶרְנָיו, אָף עַל פִּי שְׁנִשְׁאָר מִזְכְּרוּתָן מַעַט סְמוּךְ לְכֶשֶׁר. (ג) אִם נִפְגָּמוּ חֲטָיו הַפְּנִימִיּוֹת. (ד) אִם נִגְמָמוּ חֲטָיו הַפְּנִימִיּוֹת. אִם הָיָה אֶחָד מֵאֵלוֹ בְּקֹדְשִׁים לֹא קֶרְבִּין, וְלֹא נִפְדִּין; אֶלָּא יָרְעוּ עַד שְׁיִפֹּל בָּהֶן מוֹם. וְאִם הַקֶּרֶבֶן, יִרְאֶה לִּי שְׁהָרָצוּ.

ה. וְכֵן בַּהֲמַת קֹדְשִׁים שְׁנַעֲבָרָה בָּהּ עֲבָרָה, אוֹ שְׁהִמִּיתָה אֶת הָאָדָם בַּעַד אֶחָד אוֹ עַל פִּי הַבְּעָלִים לֹא קֶרְבָּה; וְלֹא נִפְדִּית, עַד שְׁיִוִּלַּד לָהּ מוֹם קְבוּעַ.

ו. בהמה שנלד לה אחת מן הטרפות האוסרין אותה באכילה, אסורה לגבי המזבח הרי הוא אומר "הקריבהו נא לפחתך, הירצף או הישא פניך" (מלאכי א, ח). ואף על פי שאינה ראויה לקרבן, אין פודין אותה שאין פודין את הקדשים, להאכילן לכלבים; אלא ירעו עד שימותו, ויקברו.

ז. נשחטה, ונמצאת טרפה הרי זו תצא לבית השרפה. וכן אם נמצא אבר מאבריה הפנימיין חסר, אף על פי שאינה טרפה כגון שנמצאת בכליה אחת, או שנטל הטחול הרי זו אסורה למזבח, ותשרף: לא מפני שהיא בעלת מום, שאין חסרון שבפנים מום, אלא מפני שאין מקריבין חסר כלל, שנאמר "תמימם יהיו לכם" (במדבר כח, יט; במדבר כח, לא; במדבר כט, ח). וכל היתר, כחסר; לפיכך אם נמצא לה שלוש פליות או שני טחולים, פסולה.

ח. איזה הוא סגורין קבועים, כל ששהה שמונים יום ולא ראה. ובדקין אותו שלושה פעמים ביום שבעה ועשרים מעת שהרגישו בו, וביום ארבעה וחמשים, וביום שמונים. אם ראה, מונים לו שמונים מעת שפסקה הראיה.

ט. ובמה יודע שהמים קבועין: בשאכלה עשבים לחים מראש אדר ועד חצי ניסן, ואכלה אחר כן עשבים יבשים אלול וחצי תשרי, ולא נתרפאת הרי אלו מים קבועים. וכמה תאכל מעשבים אלו הלחים בזמן הלח, והיבשים בזמן היבש כגרגרת או יותר, קדם סעודה ראשונה שלכל יום בשלושה חדשים אלו.

י. וצריך שתאכל אותן בכל יום, אחר שתיה; ותהיה מתרת בשדה, בעת אכילה; ולא תהיה לבדה, אלא היא ובהמה אחרת לצוות עמה. אם נעשה לה כל אלו, ולא נתרפאת הרי אלו קבועין ודאי. ואם חסר אחת מכל אלו, הרי זה ספק; ואינה קרבה, ולא נפדית.

יא. כיצד: אכלה הלח כמשפטיו באדר כלו וחצי ניסן, ואכלה אחריו היבש כמשפטיו בחצי ניסן ואיר, שנמצאת שאכלה בשלושה חדשים על הסדר, או שאכלה כגרגרת אחר אכילה, או קדם שתיה, או שהיתה קשורה, או שהיתה לבדה, או שהיתה בגנה הסמוכה לעיר, ולא נתרפאת כל אלו ספק קבועין או עוברים; לפיכך אם הטיל בה מום אחר, אינו לוקה.

יב. אכלה כמשפטיה בזמני האכילה, ולא נתרפאת, והרי היא בעלת מום קבוע יש בדבר ספק, אם למפרע היא בעלת מום מעת שבאו לה המים, או מעת שנתיאשו מרפואתה; לפיכך הפודה אותה קדם שנתיאשו מרפואתה, ונהנה באותו הפדיון אחר שנתיאשו מרפואתה הרי הוא ספק מועיל, ואינו מביא קרבן מעילה כמו שיתבאר במקומו.